



# Selvitys ammatillisen koulutuksen asuntolatoiminnasta 2015 - tiivistelmä

**Asuntolanohjauksen päivät 16. - 17.6.2016**

Erja Kärnä, Opetushallitus

# Johdanto

- Ammatillista perustutkintoa opiskelevista yli 10 000 asuu opiskelija-asuntolassa.
- Asuntoloiden tilannetta on selvitetty viimeksi 2012, Jukka Vehviläinen.
- Kyselyosuuden toteutti tähän selvitykseen myös Jukka Vehviläinen.
- Alkuperäisen raportin on kirjoittanut Kaija Miettinen yhteistyössä asiantuntijaryhmän kanssa.



# Tutkimuksen tarkoituksena oli

- selvittää asuntolatoiminnan merkitystä opiskelijoiden kasvulle, kehitykselle ja oppimisen tukemiselle.
- selventää asuntolatoimintaa koskevassa hankkeessa esille nousutta asuntolatoiminnan lainsäädännöllistä pohjaa.



## Selvitys oli kaksiosainen

1. Sähköinen kyselytutkimus, joka suunnattiin opiskelijoille ja koulutuksen järjestäjille. Asuntolahenkilökuntaa koskeva kyselyosuus poistettiin tiivistelmästä. Kyselyn tuotti tutkija Jukka Vehviläinen DiaLoog tutkimuspalveluista.
2. Kuudelle koulutuksen järjestäjälle tehtiin haastattelut, jotka suoritti FT Kaija Miettinen.

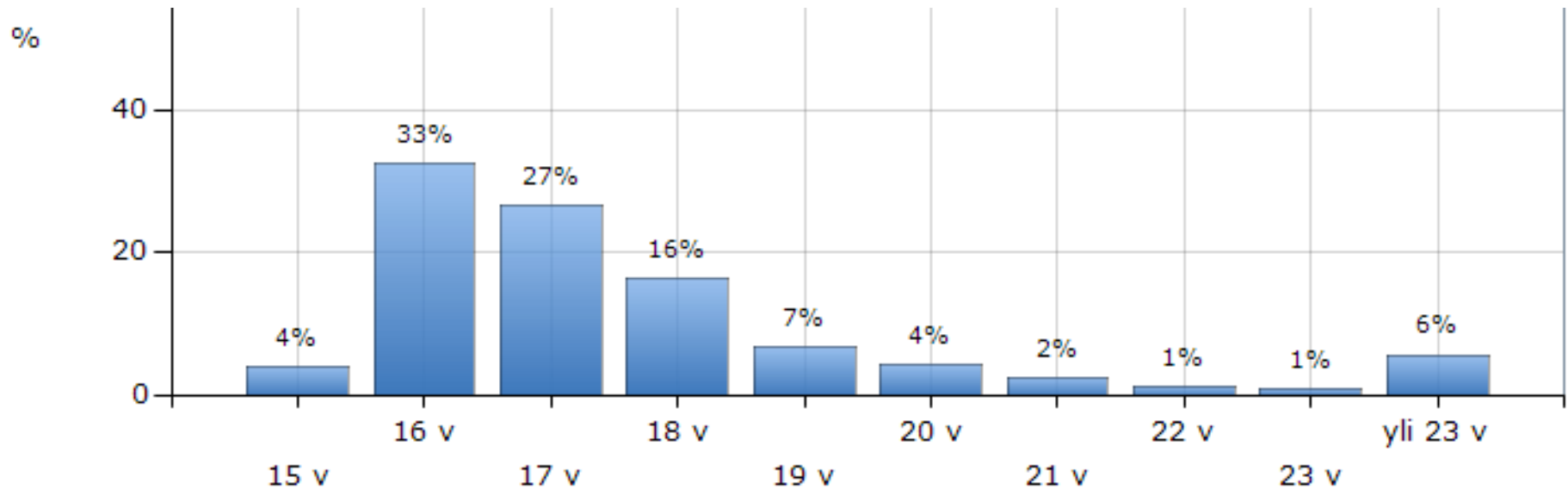


# Asuntolassa asuville opiskelijoille tehdyn kyselyn taustaa

- Vastaajia oli 759.
- Mukana oli 41 eri koulutuksen järjestäjän asuntolaa, joista kansanopistoja oli mukana 3.
- Vastaajista 95 % oli äidinkieltään suomalaisia.
- Naisia (52%) ja miehiä (48%) vastaajina oli lähes yhtä paljon.



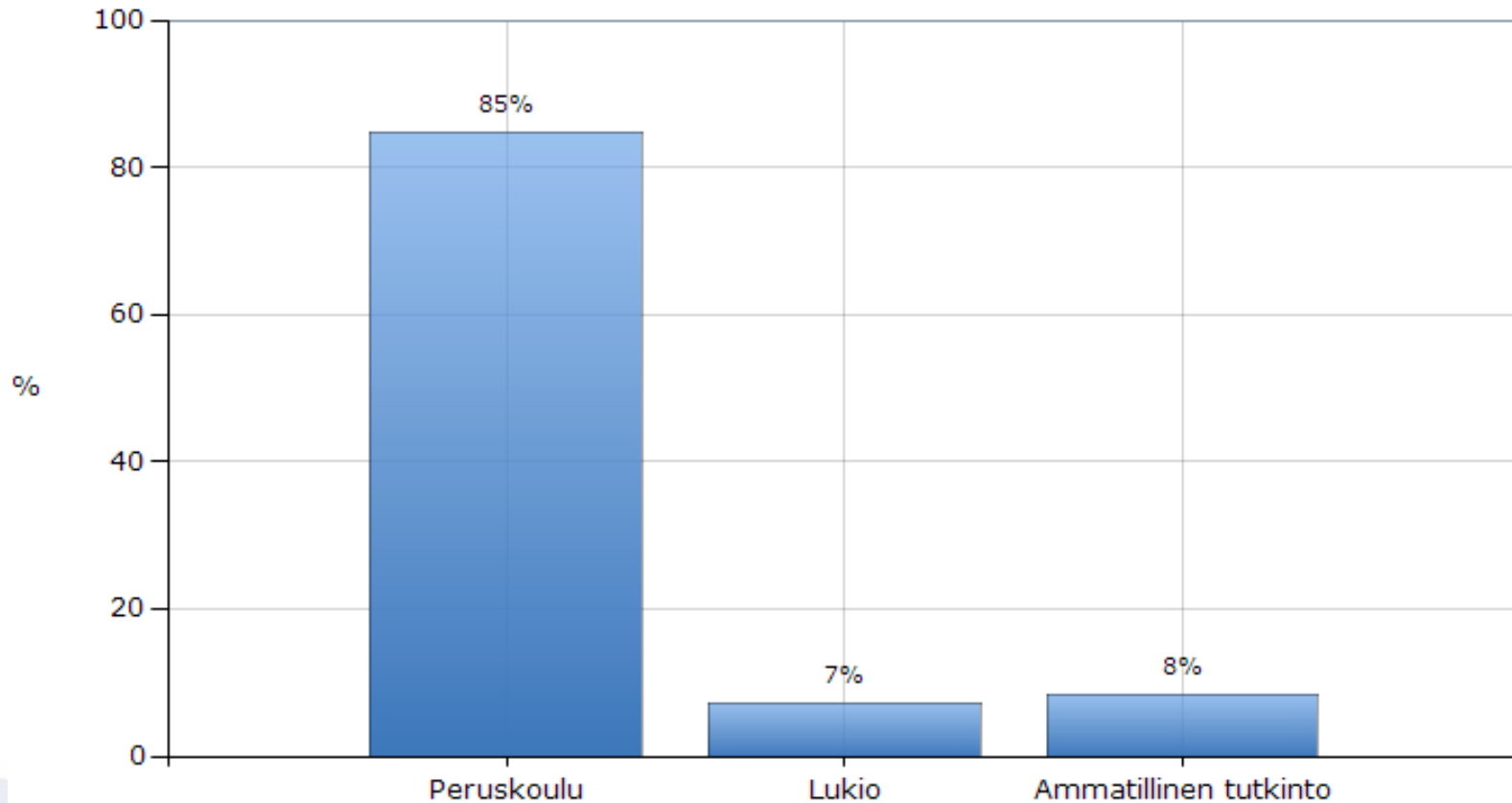
# Suurin osa vastaajista oli ikäryhmässä 16-17-vuotiaita (60%).





# Vastaajien pohjakoulutus

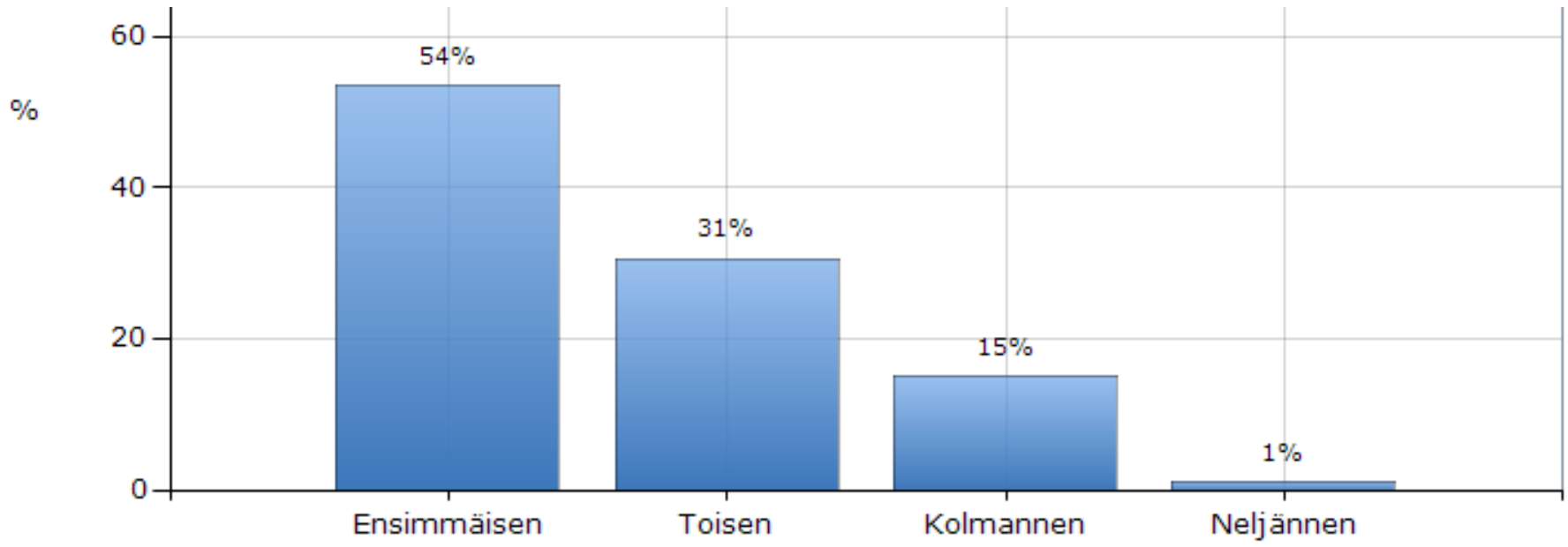
**Kaikki vastaajat (N=752)**





## Vastaajien taustatietoja

- ◆ Perusopetuksessa tai ammatillisessa koulutuksessa HOJKS oli tehty 35 % vastaajista, 18 % vastaajista ei osannut sanoa, että oliko HOJKS tehty vai ei.
- ◆ Vastaajat opiskeluvuoden mukaan:





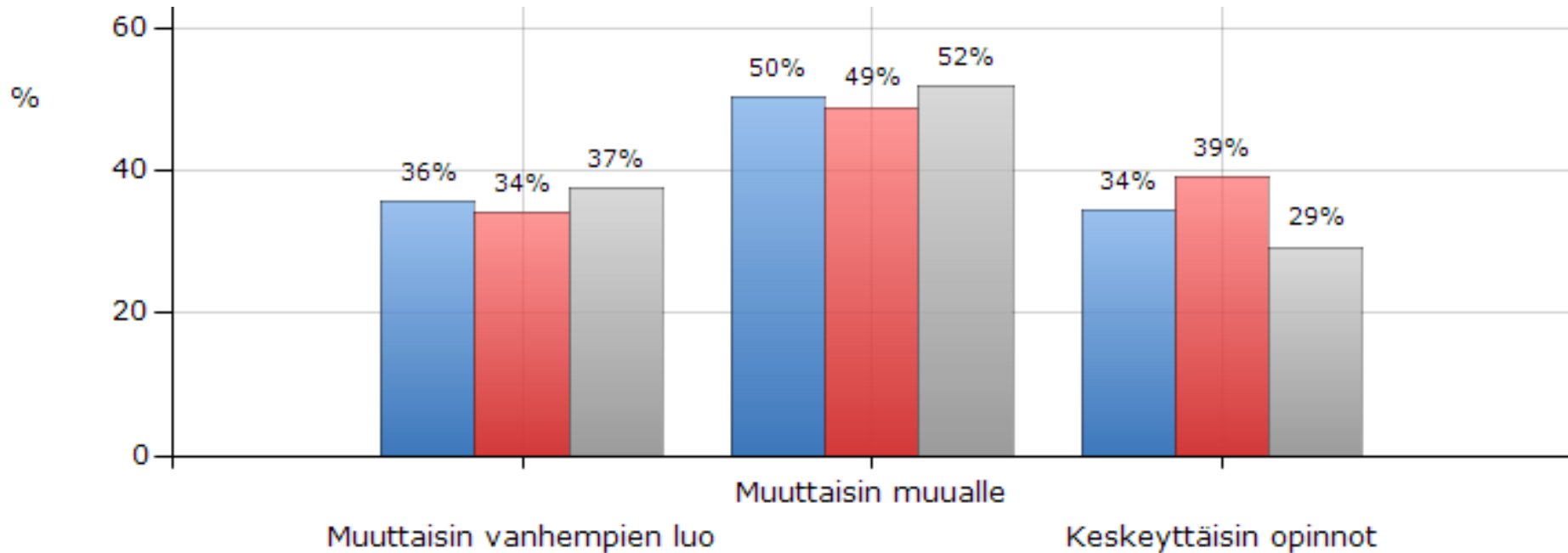


## Vastaajien taustatietoja

- ◆ 52 % vastaajista opiskeli luonnonvara- ja ympäristöalalla (27%) sekä tekniikan ja liikenteen alalla (25%).
- ◆ Lähes kaikki (90 %) olivat muuttaneet asuntolaan vanhempien tai toisen vanhemman luota.
- ◆ Yleisin muuttomatkan pituus oli 51–200 kilometriä.



# Mitä tekisit ilman asuntolapaikkaa?



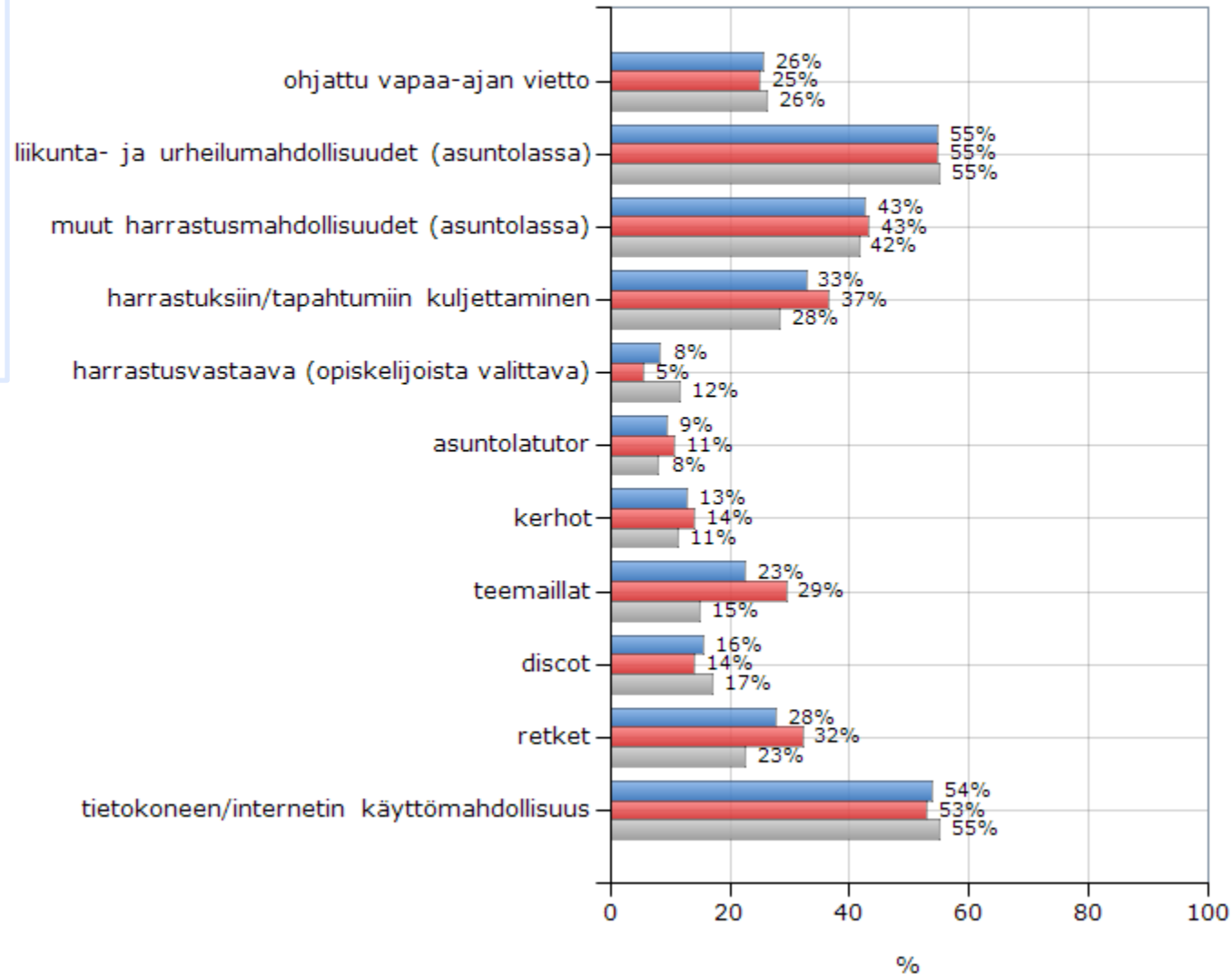
Opiskelijat, joille on tehty HOJKS, keskeyttäisivät hieman todennäköisemmin (38 %) kuin muut (34 %).



### ASUNTOLAN VAPAA-AJAN PALVELUIDEN TÄRKEYS? (Vastaaja valitsi max 5 kpl)

**Kaikki vastaajat (N=687)**    **Nainen (N=367)**    **Mies (N=320)**

Syksyn 2012 kyselyyn verrattuna suurin ero näkyy tietokoneen/ internetin käyttömahdollisuuden tärkeyden vähentymisenä.



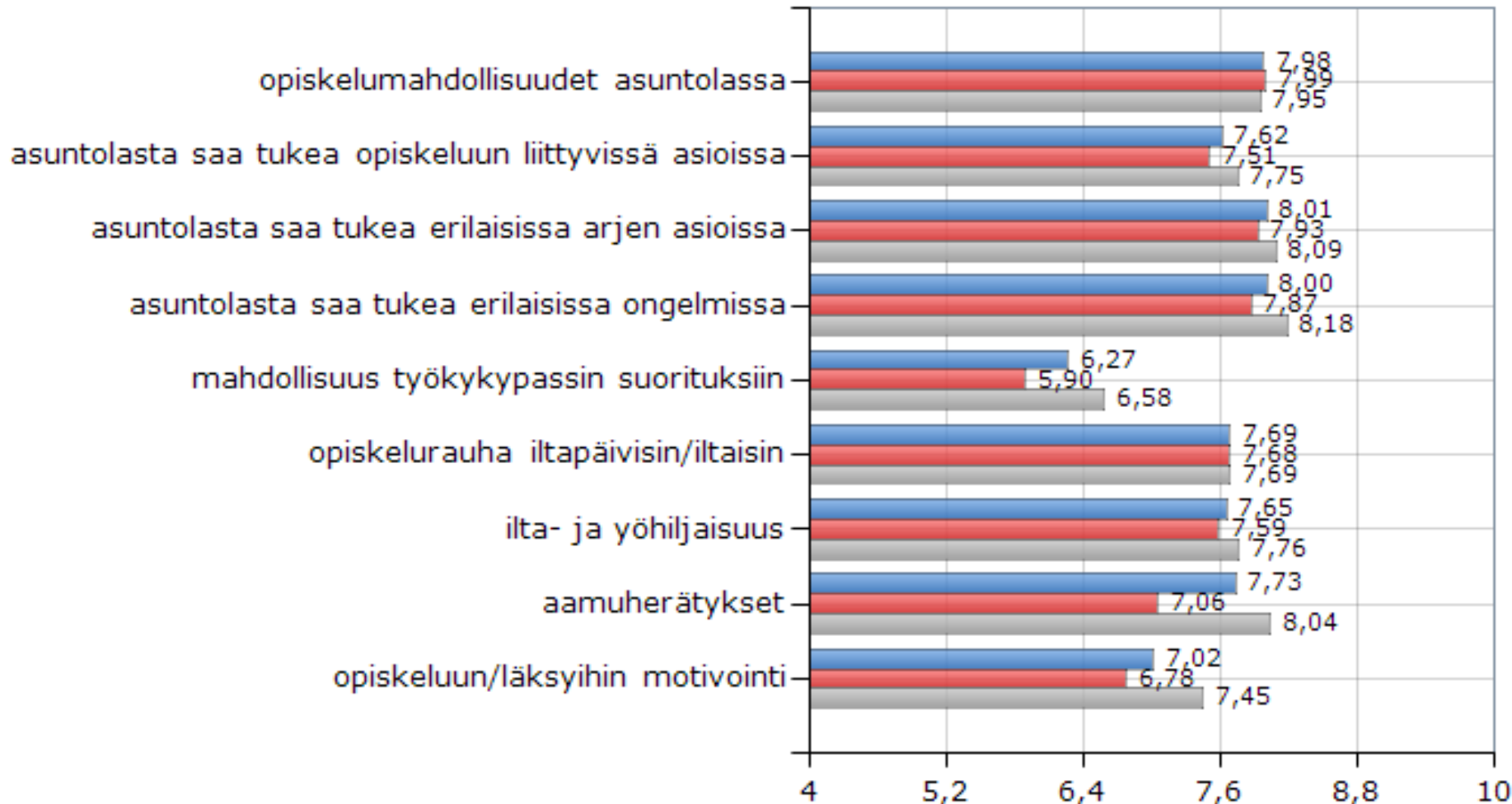


# Tyytyväisyys opiskelua tukeviin palveluihin

**Kaikki vastaajat (N=656)**

**Nainen (N=367)**

**Mies (N=289)**





Tyytyväisyys opiskelua tukeviin palveluihin verrattuna syksyn 2012 kyselyyn on parantunut seuraavissa asioissa

- + opiskelua koskevan tuen saanti
- + opiskelurauha
- + ilta- ja yöhiljaisuus
- + herätykset
- + motivointi.

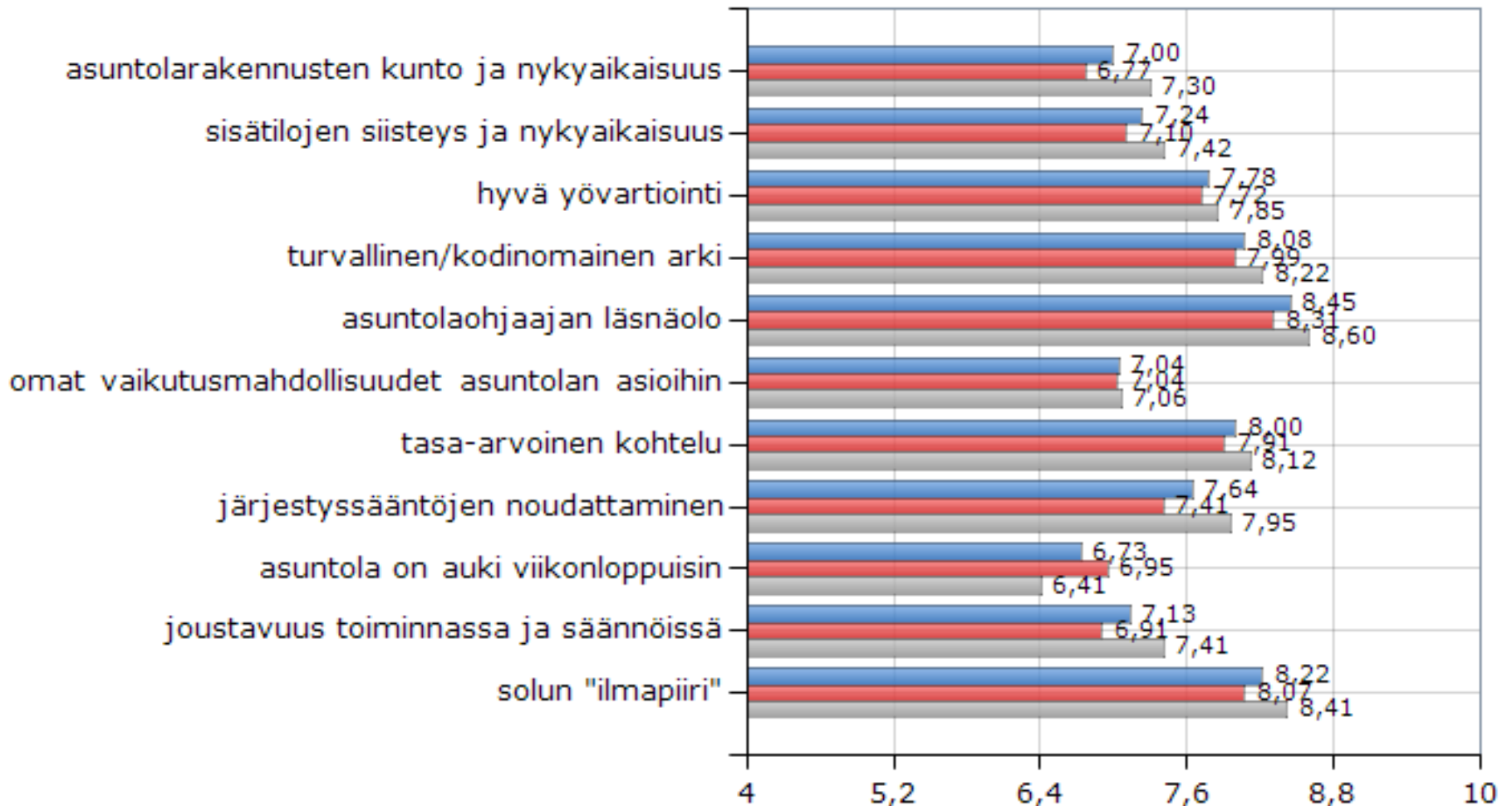
Tulosten perusteella asuntolat tukevat opintoja aiempaa paremmin.

## TYTYTVÄISYYS OLOSUHTEISIIN? (Tärkeäksi valitut asiat, kouluarvosanoin 4-10)

**Kaikki vastaajat (N=710)**

**Nainen (N=384)**

**Mies (N=326)**





# Tyytyväisyys olosuhteisiin verrattuna vuoden 2012 kyselyyn on parantunut seuraavissa asioissa

- asuntolarakennusten kunto
- omat vaikutusmahdollisuudet
- tasa-arvoinen kohtelu
- solun ilmapiiri.



## Yleinen tyytyväisyys

- Oma huone lisää hieman tyytyväisyyttä.
- Mitä kauempaa asuntolaan on muutettu, sitä tyytyväisempiä ollaan.
- Itsenäisesti ennen asuntolaa asuneet ovat hieman muita tyytyväisempiä, ns. ydinperheestä tulleet hieman tyytymättömämpiä.
- Iällä ja asumisen kestolla ei näyttäisi olevan systemaattista vaikutusta yleiseen tyytyväisyyteen.





# Poimintoja koulutuksen järjestäjien haastatteluista



## Nuorten opiskelijoiden asuminen

- Opiskelija-asuntolassa asuminen koettiin hyväksi välimuodoksi matkalla itsenäiseen elämään.
- Toisaalta kokemusten mukaan asuntola ei ole hyvä paikka niille nuorille, jotka vaikeiden sosiaalisten tai päihdeongelmien vuoksi tarvitsevat vahvasti tuetun asumismahdollisuuden.
- Asuntoloissa ei ole osaamista tai voimavaroja vaativan tuen antamiseen.



## Hyvän asuntolan tunnusmerkkejä

- Linkitetään opiskelu ja asuminen, jolloin kumpikin toimintamuoto vahvistaa toistaan.
- Mahdollisuus kasvattaa, opettaa ja varmistaa niiden perustaitojen osaaminen, joita opiskelussa ja elämässä yleensä tarvitaan.
- Rakennuksina parempia valvonnan kannalta ovat perinteiset asuntolat erillisine soluineen, mutta vain harvoilla sisäänkäynneillä.
- Opiskelijoiden osallisuus asuntolan viihtyisyyteen, toimintaan ja toimintaperiaatteisiin tulee varmistaa.
- Yhteiselle vapaa-ajan vietolle tulee antaa paikka ja aika.
- Asukkaiden erilaisuus otetaan asuntolassa huomioon, kun opiskelijoita valitaan ja sijoitetaan asuntolaan.
- On saatavilla ohjausta ja valvontaa.

***”Asuntola on ennen kaikkea opiskelijoiden koti.”***



# Asuntolatoiminnan kehittämiseen liittyviä suosituksia 5 asiaa



## Kehittämissuositus 1

Arvioidaan asuntolatoiminnan yhteiskunnallinen merkitys.



## Asuntolatoimintaa ei pidä nähdä ainoastaan koulutuksen järjestäjän toimintana

- Asuntola mahdollistaa opiskelun ja tukee yhteiskuntaan kiinnittymistä.
- Tarkempia selvityksiä ehkä tarvittaisiin
  - ◆ olisi hyvä selvittää, voitaisiinko hyvin järjestetyn opiskelija-asumisen avulla vähentää sosiaaliturvan määrää nuorten aikuisten asumisessa, koulumatkatuissa tai muissa Kelan kautta maksettavissa tuissa.
  - ◆ Koska kokonaisvaltaista koulutuksen järjestäjän organisoiman asuntolatoiminnan yhteiskunnallista merkitystä ei ole kartoitettu, selvityksen tekijät esittävät sen tekemistä.



## Kehittämisehdotus 2

Tarkistetaan asuntolatoimintaa koskevat säädökset siten, että asuntolatoiminta on osa koulutuksen järjestäjän toimintaa.



# Lainsäädännöllä ja valtakunnallisella ohjeistuksella tulisi selkeyttää asuntolatoiminnan asema ja tavoitteet.

Ohjeistusta kaivataan seuraaviin asioihin:

- Koulutuksen järjestäjän oikeus hyväksyä asuntolaan järjestyssäännöt ja valvoa niiden noudattamista.
- Koulutuksen järjestäjän oikeus antaa kurinpitorangaistuksia.
- Asuntolaohjaajien työkalujen riittävyys asumisympäristön turvallisuuden ja viihtyvyyden turvaamiseksi samalla kun kunnioitetaan nuorten asukkaiden yksityisyyttä, itsenäisyyttä ja oikeusturvaa.





## Oikeus asuntolapaikkaan

Selvityksen mukaan asuntolatoiminnan järjestäjällä tulisi olla lakiin perustuva oikeus antaa tietyille hakijoille etusija, kun hakijoita on enemmän kuin paikkoja.

Selvityksen mukaan tulisi myös määrittää ne tilanteet, joissa asuntolapaikan voi menettää muusta kuin asuntolassa tapahtuneeseen järjestyssääntörikkomukseen liittyvästä syystä.



## Kehittämis ehdotus 3

Luodaan koulutuksen järjestäjän organisoimalle asuntolatoiminnalle ohjeistukset ja suositukset palvelujen tasalaatuisuuden ja opiskelijoiden tasavertaisen kohtelun parantamiseksi.



## Valtakunnalliset kriteerit asuntolatoimintaa varten

- Viranomaisen tulisi luoda valtakunnan tason kriteerit koulutuksen järjestäjille asuntolatoimintaa varten.
- Tiedottaminen tulisi tehdä laajalla rintamalla, sillä asuntolatoiminta on marginaalinen asia, jonka merkitystä isoissa kuntayhtymissä tai koulutusorganisaatioissa ei aina tiedosteta.
- Erityisesti tulisi kiinnittää huomiota alaikäisten ja tukea tarvitsevien nuorten tukemisen merkitykseen opiskelijan kasvun ja oppimisen tukemisessa.



## Kehittämisehdotus 4

Pyritään parantamaan yhteistyötä  
opetuksen, opiskeluhuollon ja  
asuntolan välillä.



## Yhteistyön edellytyksiä

- Asuntolatoiminnan huomioon ottaminen terveyden- ja sosiaalihuollon toimialueilla, joilla on keskeinen rooli opiskeluhuollon järjestämisessä.
- Asuntolatoiminta tulisi huomioida koulutuksen järjestäjän suunnitelmissa, jolloin opiskeluhuollolle tulisi määritellä myös asuntolatoimintaan liittyviä tehtäviä ja velvoitteita.
- Esittelemällä asuntolatoimintaa päättäjille ja osoittamalla toiminnan tärkeys sellaisten nuorten kasvulle, kehitykselle ja opiskelulle, jotka eivät voi suorittaa opintoja kotoa käsin.
- Asuntolatoiminnan määrittely osaksi koulutuksen järjestäjän toimintaa velvoittaisi osapuolet selkeästi yhteistyöhön.



## Kehittämisehdotus 5

Erityisryhmiin kuuluvilla opiskelijoilla on myös asumisessa erityisiä tarpeita, jotka tulisi ottaa huomioon.



## Asumisen ohella edistetään yhteiskunnassa tarvittavien taitojen kehittymistä

- Erityistä tukea tarvitsevat ja ulkomaalaistaustaiset opiskelijat kiinnittyvät asuntolan kautta myös yhteiskuntaan paremmin. Tähän vaikuttavat mm.
  - ◆ asuntolan sosiaalinen ympäristö
  - ◆ arkielämän taitojen harjoittelu
  - ◆ vapaa-ajan viettotaitojen kehittäminen.
- Selvityksen tekijät esittävät, että osana asuntolatoiminnan säädösten uudistamista huomioitaisiin erityisryhmien olemassaolo ja heidän erityiset tarpeet.



”oppilaitos valmentaa ammattiin,  
asuntola elämään”